

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בטל רצונך מפני רצונו
דרך העבודה לימי בין המצרים

~~~

מנחם אב
בנ"י מנחמים אביהם שבשמים

יו"ל ע"י

מכון שפה ברורה

שע"י חסידי קאסוב

פר' מסעי תשפ"ב לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים הפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

צדקת רבי מאיר בעל הנס - כולל קאסוב

**געדענקט די הייליגע סגולה פאר
ליכט בענטשען און ביי אלע אייערע
שמחות כמנהג אבותינו ודבותינו**

**לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתינו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"**

במס' 972-72-370-1810 או במס' 718-682-2004 ישראל 972-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

קהל חסידי קאסוב

עיה"ק ירושלים תובב"א

הננו בזה להודיע לכל הקהל הקודש
שבעזשי"ת יתקיים

סעודת ראש חודש

לרגל ראש חודש מנחם אב

בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בביהמ"ד סערט וויזניץ

רח' גרוסברג 8

יום ה' מסעי בערב

בשעה 8:30

הרוצה להשתתף בהוצאת הגליונות נא להתקשר למס' 3245-661-347

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

קהל חסידי קאסוב

עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

הננו בזה להודיע לכל הקהל הקודש
שעריכת שלחן הטהור וסעודה שלישית
בצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שבת פר' מסעי

יתקיימו בביהמ"ד וויזניץ

ברחוב אדוניה הכהן

שלחן הטהור ליל שבת: בשעה 11:30

מנחה ושל"ס: בזמן הדלה"ג

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ימסור השיעור השבועי

שיחת חסידות בעניני דיומא

כמדי שבוע בשבוע

ביום ה' דברים בערב - בשעה 10:00

בביהמ"ד הנ"ל

ניתן לשמוע מודעות אודות השלוח"ט, שיעורים, דרשות, ומאורעות שונות
בעת שהותו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בארה"ק

בקו "קול קאסוב"

במס' 072-370-1810 [2-1]

בטל רצונך מפני רצונו דרך העבודה לימי בין המצרים

על פי נתינת טעם לקריאת פרשת נדרים ושבועות בזמנים אלו, וביאור הבת קול על גזירת הגלות 'אוי לי שנשבעתי, ועכשיו שנשבעתי מי מיפר לי'

גדולים המשמרים אותו סביב סביב (ראה חידושי אגדות למהרש"א שם ד"ה תא אחוי בטעם הדבר שהעקרים היו משמרים את ההר), ושמעתי בת קול היוצאת מהר חורב המנהמת ואומרת 'אוי לי שנשבעתי, ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי'. פירוש, אוי לי שנשבעתי להגלות את ישראל בין האומות, ומוטב היה שלא הייתה השבועה באה לעולם כלל, ועתה משיצאה השבועה, 'מי מפר לי' - להחזיר את ישראל לאדמתם ולתפארתם (רשב"ם שם ד"ה שנשבעתי). כשסיפר זאת רבה בר בר חנה לחבריו בבי מדרשא, שאלהו רעיו: מדוע לא נענית ואמרת לשכינה

נהימת הבת קול על גלות ישראל, ובירורים בזה

בין בתרי מסכת כבא בתרא, עומדת סוגיא המכונה בחיבה בבי מדרשא 'אגדתא דרבה בר בר חנה' (ב"ב עד.), שם שח האמורא הקדוש רבה בר בר חנה פלאות ממעשים שראו עיניו, דברים עמוקים ומסתורין חבויים בסודה של תורה. וכך הוא סיפורו בקודש: פעם אחת הייתי מהלך במדבר יחד עם 'טעייא' – סוחר אחד, אמר לי אותו סוחר: רצונך לראות את ההר שניתנה בו תורה. הלכתי אחריו וראיתי, והנה ההר משומר מן המזיקין על ידי עקרים

א. סוגיא דרבה בר בר חנה (ב"ב עג. ואילך) הם רצף מעשיות ומימרות שהגיד האמורא הקדוש רבה בר בר חנה, ביניהם הרבה מימרות הנראים מופלאים ובלתי מובנים, עד שאפילו תופסי הפשט מהלכים לפרש סוגיא זו על פי פנימיות וסוד, וכמו רבו הפירושים בהם (מהם: חידושי אגדות למהרש"א, מהר"ל שם, פירוש להגר"א, ועוד רבים), וכך כתב הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע בריש ליקוטי מוהר"ן: 'בעזרת אל עליון אשר שמים וארץ קנה, ונתן לנו את תורתו ממדבר מתנה, נתחיל להדפיס חידושים נפלאים ונוראים על מאמרי רבה בר בר חנה, בזכות זה נזכה לעלות לציון ברננה, אל קרית מלך דוד חנה'. וניזיל אף אנן לנסות לפרש בדין.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

בר חנה שהיה מן התחתונים שיפר לו נדרו^ב. ועוד זאת שלישיה, מה יש בשבועה, שבכוחה לעצור ולמנוע מהנשבע, מלעשות ככל העולה על רוחו, והוא מחויב לשמור לעשות ככל היוצא מפיו.

ואחרונה יסעו, כלל גדול אמרו חכמינו (נדרים כא.), שיש כח ביד החכם להתיר נדרים ושבועות, שנאמר (במדבר ל ג) 'לא יחל דברו' – הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלים לו (תגיגה י). וטעם הדבר שהחכם יכול להפר את הנדר, לפי שכל הנודר הרי הוא כאילו מתנה מעיקרא בשעת הנדר, שאם לא יצליח לעמוד באמרי פיו מכל טעם שהוא, יגבר עליו החכם ויוכל לבטל את דיבורו שלו – הנודר, מפני אמרי פיו של החכם^ג. ובראותנו זאת תגדל תמיהתנו שבעתיים, כיצד יתכן לומר שהשי"ת שאל מרבה בר בר חנה שיפיר לו נדרו, והלא אין

הקדושה המצטערת על כבודם של ישראל, שאין כאן לא נדר ולא שבועה, והיית מחיש להביא לימות המשיח. מסיימת הגמרא ואומרת, שהטעם שלא עשה כך רבה בר בר חנה היה, לפי שהיה מסופק שמא השבועה המצירה לשכינה היא זו האמורה בסדר נח, שם נשבע השי"ת שלא יביא עוד מבול לעולם (בראשית ט ט-יז, ישעיה נד ט), ואם היה מתירה, הרי שהיה מביא כליה לעולם, עד כאן תוכן דברי הגמרא.

ומעשה זה מכבשונו של עולם צריך ביאור, הכי יש מושג שהשי"ת חפץ לעשות דבר מה, ויש מפריע המונע ממנו, והלא דבר הוא. ועוד, יאמר נא השי"ת 'הכל יהיו מותרים לך' ותבטל השבועה, כי פה שאסר יהיה הפה שהתיר (ראה תוס' ב"ב שם ד"ה עכשיו), או שבית דינו לעילא יתירו לו נדרו, ולמה הוצרך לרבה בר

ג. ראה תורת חיים סנהדרין לח. ד"ה שלתיאל, שם קי: ד"ה באפי, יפה תואר ויק"ר י ה ד"ה ששאל לב"ד, דרשות חתם סופר ח"ב ח"ב שיז.

ג. כן כתב ה'כלי יקר' (במדבר ג), וכלשונו: 'לא יחל דברו' (במדבר ל ג) – אבל אחרים מוחלין דברו (תגיגה י). טעם להיתר נדרים ביחיד מומחה או בשלושה הדיוטות שנקראו בית דין, אנו למידין מן הפרת האב והבעל, כי כשם שהאב והבעל לכך יש בידם להפר מטעם שכל אשה ברשות בעלה או ברשות אביה ואין כח בידה לעשות גדולה או קטנה בלתי הסכמתם, ודומה כאילו התנו בשעת הנדר על מנת שיסכימו הבעל או האב וכשאינן מסכימים אז למפרע בטל הנדר מעיקרו, כי מסתמא על דעתם נדרה או כאילו נדרה על דעתם. כך כל איש מישראל הוא ברשות בית דין ומחויב לעשות ככל אשר יורו לו הבית דין וכל נודר דומה כאילו התנה בשעת הנדר על מנת שיסכימו הבית דין עמו, וכשאינן מסכימין נעקר הנדר מעיקרו. וכל יחיד מומחה נקרא בית דין וכל שלושה הדיוטות, על כן בידם

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

ג

קודם חג השבועות וראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה^ה. ועל של עכשיו נבוא, לברר מאי טעמא סידרו לקרוא את עניני נדרים ושבועות דווקא בשבתות הללו – בימי בין המצרים בהם מעלים את זיכרון ירושלים על ראשנו, כי בוודאי לא בכדי הוא^ה.

שבועה – ביטול רצונות האדם מפני רצון ה'

ולבאר הענין נייתי ונפתח לבאר מהי ענינה ומהותה של שבועה, וממנו יתד וממנו פנה ליישב כל

שום דבר למעלה ממנו ית' שיכולים לומר ששבועתו תלויה ועומדת בדעת אחרים שגדולים הימנו.

הקריאה מעורר הזמן, והזמן מעורר הקריאה

קודם שנרד לעומקם של דברים, נוסיף דעת להבין ולהשכיל עוד איזה נקודה נחוצה. לימדונו רבותינו, שסדר הפרשיות מידי שבת בשבתו מתוקן בכוונה תחילה חופף לזמן קריאתה ומקרה אחד לשניהם, וכמו שאמרו בגמרא (מגילה לא): שצריך לקרוא את הסדרות העוסקים בקללות

להתיר נדרו למנעו מן החטא כי כל נודר נקרא חוטא ממה שנאמר (דברים כג כג) וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא^ה.

ד. ראה 'אוהב ישראל' (פרשת פינחס), 'מאור ושמש' (פרשת פינחס), 'שפת אמת' (פרשת פינחס שנת תרמ"ב), המרבים לפרש הקשרו של פרשת פינחס לימי בין המצרים אז היא נקראת, וכהנה רבות בספרי הקודש. וב'שפת אמת' לפרשת מטות (שנת תרס"א): 'ולכן נקבע פרשה זו בין המצרים, שעל ידי בחינת הקול יכולין לצאת מן המיצר כמו שכתוב (תהלים קיח א) 'מן המיצר קראתי'. וזה שאמרו (ב"ר ע א) שיהיו נודרין בעת צרה. לכן בין המצרים צריכין להתחזק בתורה ותפלה^ה.

ה. כתב בספר הקדוש 'אמרי נעם' (פרשת מטות אות ד): 'איש כי ידור נדר וכו' לא יחל דברו וכו' (במדבר ג ל). הענין מה שקורין בהיתר נדרים ושבועות בימים של בין המצרים, הוא בפשוט מחמת כי שורש חורבן הבית הראשון היה על ידי אשר עבר צדקיהו על שבועתו שנשבע לנבוכדנצר כידוע מדרשי חז"ל (עיין נדרים סה). וגם הגאולה העתידה תהיה בכח היתר נדרים, כמו שאמרו חז"ל (ב"ב עד). ועכשיו שנשבעתי מי מיפר לי, וכדאיתא בתיקונים (דף קמג) בנוסח קם רבי שמעון על רגליו, עיין שם. וזה שאמרו ז"ל (חגיגה י) היתר נדרים פורחין באויר, כי בביאת משיח יהיה אז היתר הנדר. וידוע אשר רוחו של משיח היתה עוד קודם בריאת עולם, כמו שכתוב (תהלים עב יז) 'לפני שמש ינון שמו' (עיין פסחים נד). ואמרו חז"ל (ב"ר ב ד) 'ורוח אלהים מרחפת' (בראשית א ב) - זה רוחו של משיח. ועיין ברש"י ז"ל (שם) - 'מרחפת', כסא הכבוד עומד באויר וכו'. על כן נקרא זאת היתר נדרים,

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

לאהוב דברים שאינם מהוגנים, וכן הוא בכך מדה ומדה, ולפיקך צריך להשתמש ב'מדת המלכות', שמהותה של מידה זו הוא, שהיא לכשעצמה אין בה כלום, אלא היא כוללת אור מכל המידות יחד ומערבת את החסד שיהיה יחד עם הגבורה, ומיישבת את כל המידות שיהיו במתכונתם הנכונה וישתמשו בהם על פי שיעור הגבול הראוי כרצון ה', ולא חלילה עם אהבה ויראה כפי משיכת לבו ורצונותיו.

חגדרה זו של כניעת הרצון וביטולו אל כח אחר, זהו בעצם בחינת השבועה, שעומק המושג שבועה הוא, שהאדם מוסר את כל רצונותיו ומאוויו, וגודר גדר בעצמו שלא לשות לב אליהם על ידי שמחזק את עצמו בשבועה, שמוסר כל רצונותיו ומבטלם אל רצון אחר הגבוה מרגשותיו. ומהות השבועה אינה רק בכלליות שמונעת או מקרבת את האדם אל רצונו האמיתי אלא הוא גם מסייעתלו להשפיל כל המניעים אל

שאלתנו על נכון. הנה האדם נפעל במעשיו על פי ז' מידות העליונות, שהם: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. שכל הילוכו ומחשבתו סובבים על פי אותם המידות, ולמשל, פעמים שלב האדם מלא על גדותיו ברצון להיטיב ולהריק שפע על הסובבים הודו ואף לאותו שאין מגיע לו על פי דין, וזה נובע מחמת שמירת החסד הטבועה בו באדם מאירה אצלו בהאי שעתא באור גדול, והיא גורמת לו שרוצה לתת ברכה רבה. מאידך, יש והאדם מלא כעס ורוצה לנקום ולנטור על שנעשה לו, ומקפיד על כל דבר קטן כגדול, וזה בא מכח מדת הגבורה ששולטת בו אז, וכן הוא בכל מדה ומדה.

אבן, ההתנהגות על פי משיכת המידות כל פעם להיכן שלבו נוקפו ומושכו, אחריתה מרה עד מאד, כי אם יתנהג למשל רק במדת החסד ולא יביט אל תואר הרע של מי שעומד כנגדו, אזי יכול לבוא לידי חטא, שאהבתו וחיבתו יתפשטו גם

שהוא רוחו של משיח אשר יתיר את הנדר, והוא פורח באויר. עיין שם. וראה עוד בענין זה בספר 'צבי לצדיק' (מאמרי תמוז ואב), ועוד.

1. מקור כל האמור בענין שבועה, הוא מיוסד על היסוד שהניח הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הו"ד ב'שפת אמת' פרשת מטות שנת תרל"ב) בתיבות ספורות, וזה לשונו: **'פירוש שבועה, התאספות כל הז' מדות רק לזה הדבר.'**

2. כעין מה שפירש ה'שפת אמת' (פרשת שקלים שנת תרל"א ועוד) את המשנה (שקלים פ"א מ"א) 'באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים', שהשקלים הוא ענין נדיבות הלב והנתינה, ולזה היו משמיעים סמוך לו על הכלאים, להזהר שלא תתפשט האהבה חוצה.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

ה

הגאולה העתידה תלויה רק בעבודת בני ישראל

בזאת נבוא לפסוע אל הדברים בהם פתחנו. יש לדעת, שהתמהמהות הגואל מלבוא, אינו מחמת שחטאי ישראל מונעים את הקב"ה מלבוא ולשכון באוהלו כמקדם, לפי שאצלו ית' אין חילוק מציאות של שינוי זמנים ומצבים וחשיכה כאורה לפניו, ומשכך הוא מצד עצמו יכול בכל עת מצוא להשרות שכינתו ולפעול שיהיה העולם ראוי לימות המשיח, אבל גלוי וידוע לפני כסא כבודו, שאם הגאולה המקווה תבוא באופן שכזה, הרי שרבים מישראל שלא תקנו עצמם כדבעי, לא יוכלו לחיות ולהתקיים אפילו שעה אחת בעולם כה מרומם ומנושא, ולכן, אף על פי שהוא ית' מוכן לגאולה, הוא יושב ומתפלש בגלות, עד שבניו יהיו ראויים מצד מעשיהם להוציא את המלך האסור ברהטים מאפילה לאור גדול של הגאולה.

בזה הוא לנו לפרש דברי הבת קול ששמע רבה בר בר חנה כיצד השכינה מבכה ואומרת 'אוי לי שנשבעתי, ועכשיו שנשבעתי מי מיפר לי'. דהנה נתבאר זה עתה, שאין אצל השי"ת שום מחסור מלהגיע ולשכלל היכלו ממש כעת, ואם כן קשה, מאי טעם אין חזרה לבנים בביאת גואל צדק. אלא שהשי"ת החפץ בטובתנו מסר את רצונו שיהיה לו דירה

רצונו האמיתי, וכמו שאמר בגמרא (נדרים ת. ט.) 'מנין שנשבעין לקיים את המצוה, שנאמר (תהלים קיט קו) 'נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך''. ומקשה הגמרא, וכי איזה תועלת יש להישבע לקיים מצוה, ו'הלא מושבע ועומד מהר סיני הוא', ומתרצין, אלא הא קא משמע לך, דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה'. היינו, שעוסקים באדם שחפץ לעשות רצון ה', אבל יצרו הרע תוקפו ומבקש להסירו מדרך הישר, ולזאת עומד איש מלחמה זה ונשבע לקיים את המצוה, וגורם בשבועתו זו להכניע ולמסור כל רצונותיו ותאוותיו שיהיו כפופים לקיים מצות ה'. ושורש תיבת שבועה מורה על זה, שהוא לשון 'שבע', לפי שהיא כוללת את כל הז' מידות כחדא, ומסייע לאדם לילך בדרך טובים עם שלימות מידותיו.

נמצאנו למדים את עומק המושג שבועה, שהיא אינה רק אמירה וחיוזוק דברים, אלא מסירת רצון לדבר אחר שהוא מרומם בעיניו יותר מתשוקותיו. משל למה הדבר דומה, לאדם שיצרו ומזגו מושכים אותו לאכול ולשבוע מאיזה מאכל, והוא יודע בעצמו שהדבר אינו טוב בעבורו, וכדי שלא יכשל באכילה אשר לא כדת, הריהו נשבע שמאכל זה לא יכנס לפיו אף על פי שהוא רוצה בו במאד מאד. הרי שהשבועה מונעת מהרצון הפשוט להתקיים, ומבטלת אותה לפני דבר גדול יותר שחשוב אצל הנשבע.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

להתירון, אף שהוא ית' מוכן ומזומן לגאולה.

אם כן איפה נבין היטב מאי טעמא קבעו חכמים לקרוא פרשה זו של נדרים ושבועות בזה הזמן, שכן הזמן גורם לפרשה שתיאמר, בכדי שנזכור עד היכן כוחה של שבועה, שהשי"ת מסר רצונו בשבועת איסור שלא יתגלה כאן בעולמו, עד שיגיע הזמן המקווה שרדי הארץ ישפרו מעשיהם, ואז יתקיים 'מקדש מלך עיר מלוכה קומו צאו מתוך ההפיכה'. וזה התעוררות ורמז לנו, על חובתנו למסור גם כן את רצוננו למענו ית' ולבטלו אל ה', ולעורר בזה קירוב הגאולה.

משנודע לנו כל זאת, הבינו את הצו וזירו של ספרי הקודש על חובת גברא של כל אחד מישראל ואף לפחות שביניהם לקונן אלי ציון ועריה^ה, ושלא יעלה על לב מחשבת פיגול, לומר, מה לי הנמוך והפחות להתעסק בקדשי קדשים בעודי נלחם מול דברים שפלים ונכזים. ולא עוד אלא שהפליגו ואמרו (ירושלמי יומא פ"א ה"א) שענין בית המקדש שייך בכל דרא ודרא ובכל נפשא, שכל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב,

בתחתונים, זולתי אם התחתונים יהיו ראויים לכך על ידי הטבת מעשיהם. וזה ענין השבועה שנשבע על הגלות, שהשביע את עצמו לוותר על רצונו מלבוא אל מקדש שלמטה, עד שישראל יהיו ראויים על ידי תשובתם השלמה. ובכן יתפרש דברי הבת קול 'אוי לי שנשבעתי', שהקב"ה עומד וזועק בלב קרוע ומורתח: 'בית ישראל, שימו לבבכם אל כל הדברים האלה, שאין דבר המונע ממני ית' למצוא מקום בעולם הזה למרות ריחוקכם ממקור הקדושה, אלא שנשבעתי בי לוותר על שלי ולא לבוא אל המקדש, עד שתהיו אתם ראויים, כדי שלא תאבד נפש אחת מישראל'.

וקריאת הבת קול באה לעורר את ישראל, ראו חיבתכם לפני המקום, שאין השי"ת מביא את הגאולה אלא בכוחכם, ועל כן עוררו והתעוררו נא להשלים המלאכה. וזהו חותם הבת קול 'ועכשיו שנשבעתי מי מיפר לי', שאין בשום כח עליון כח להפר את השבועה, כי השבועה הייתה אדעתא דהכי, שענין חורבן הבית וגלות ישראל יהיה תלוי בעבודת התחתונים [וכמו בכל משל שנותנים כח לחכם להפר הנדר ולכן רק הוא יכול

ח. דברי ה'מסילת ישרים' (פרק יט): 'כל יאמר האדם, מה אני ומה חיי, אני הבל וריק שאני אתפלל על גלות ישראל, המפני תפלתי יתקבצו הגליות, והלא כבר עמודי עולם צעקו ככרוכיא וכו'. זה שטות וכסילות גדול הוא, ואמרו ז"ל בסנהדרין (לח), לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם. והוא עושה את שלו כמו שמצוה להתמרמר על הגלות, ובזה עושה נחת רוח גדול

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

ז

להשלים את המלאכה, להאיר דרך מה היא משמעות העבודה של מסירות נפש, וכיצד ניתן לקיימה בכל עבודת היום יום שלנו, בזמננו או שאיננו נאלצים לנוס למערות צורים כדי לקיים תורה ומצות.

העבודה הפותחת בכל יום תמיד את סדר ההקרה בבית ה', הייתה עבודת 'תרומת הדשן', בה היה הכהן לוקח מעט מן האפר שהיה צבור על התפוח שבראש המזבח, ומניחה במקום המיועד לה בכבש המזבח. וכך נאמר בפסוקי הענין (ויקרא ז ב-ג) 'צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וכו', ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמנו אצל המזבח'.

ונעמיק נא בינה להבין ולדעת, מדוע נבחרה עבודה זו שאיננה מהחשובות שבמקדש להיות נזר עטרת ה'ראשית בכורים' בבית ה', וכי לא נאה יותר היה להקריב תמידין כהלכתם שהם גדולים במעלה שיהיו הם הפותחי עבודת היום יום שבמקדש. ולבאר הענין יש להקדים

וכללו בזה אף אותנו אנשים הטרודים במלחמת היצר. כי זה עתה למדנו דעת, שאריכות הגלות לטוב ולמוטב תלויה בנו, שלא רצה השי"ת להחיש את הגאולה שלא על פי עבודתנו, מרוב חיבתו 'לבלתי ידח ממנו ידח' (שמואל ב' יד יד) שיזכו כל ישראל לשמחה בבשורת הגאולה. ולכן אף הירוד ביותר ואפשר שעוד יותר מכולם יש לו חלק גדול ורב במה שלא נבנה עדיין בית המקדש, ועליו לראות מה לפעול לבנין ירושלים, ולקונן ולבכות על חורבנה.

וכפי מה שהאדם נדבק בדרכיו של מקום למסור כל רצונו למענו ית', כפי שהשי"ת מסר משלו למעננו, כן יאר ה' לנו ונזכה כולנו יחד לאור חדש בציון, שכן אנחנו וביותר הפחותים שביננו, קובעים על ידי מעשיהם אימתי קאתי משיח.

**מצות תרומת הדשן, ביטול כל
ההשגות אל ה'**

אחר הבנה זו שהכל תלוי במסירות נפשנו ורצוננו, מצוה עלינו

כביכול להקב"ה שרואה את בניו שיש להם צער על צערו וזוכרים לבקש על הגלות, והשי"ת מתפאר בהם ושכרם עצום ונפלא עין לא ראתה'.

ומכוונים הדברים למה שנאמר במדרש (מכילתא דרשב"י שמות כב כב): 'אבא יודן איש צידון אומר משום רבן גמליאל: מניין שלא יאמר אדם איני כדאי שיתפלל על בית המקדש ועל ארץ ישראל, תלמוד לומר (שמות כב כב) 'שמע אשמע צעקתו'.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

ומבטלם לגבוה [כפי שהארכנו לבאר
הענין בשבוע שעל"ט].

ובל כמה שערך זה – של ענוה
וביטול הרצון להשי"ת ידועים
וחקוקים בלב העובד, כך זוכה לקבל
הארות ושפע יותר ויותר, והעד לזה
הוא משה רבנו שנאמר עליו (במדבר י'
ב) 'והאיש משה ענו מאד מכל האדם
אשר על פני האדמה', שביטל את
עצמו מכל וכל ורצה רק קרבת ה',
וזה גרם לו שזכה לדרגה שלא קם
עוד נביא בישראל אשר ידעו ה' פנים
אל פנים' (דברים לד י'), שמתוך שהקב"ה
אוהב את דכה (סוטה שם), אזי הוא
'מרכין שכינתו אצלו' (רש"י שם ד"ה אני)
ונותן לו כל משאלות לבו. וכן אמר
הלל הזקן 'השפלותי זו הגבהתי' (שמו"ר
מה ה). שכפי ההשפלה והנמיכות, כך
זוכים לגבוה בדרכי ה' ולהשגות עד
בלי די'. במהלך זה, מבאר מרן
ה'חתם סופר' (שם) ומפרש את הפסוק
'זאת תורת העולה וכו', 'והרים את
הדשן', שתורת העליה בהר ה', תלויה
ועומדת בעבודת הדשן, כפי מה
שממעט עצמו ואינו משיגה על מעשיו
ומייחסם לכוחי ועוצם ידי, אלא עושה
אותם רק כי זה רצון ה', והוא עבדו
הרוצה בטובת אדונו, עי"ז יתעלה
במעלות רמות בתורה ועבודת השי"ת.

יסוד גדול בעבודת בוראנו שפעמים
שהאדם עובד את ה' ומשתדל לעשות
טוב, אך לאיש הזה דייקא, מתגנב
הבעל דבר ומכשילו בפח יקוש של
הגאוה, על ידי שמכניס בלבו
מחשבות ורדיפה אל הכבוד, ומדמה
לו כאילו הוא ואין בלתי. והעצה
לעמוד נגדו הוא על ידי שיחזק עצמו
בענוה פשוטה ויבטל רצונותיו אל
הקב"ה ושיתאמת אצלו שהקב"ה
אוהב את הנמיכות (סוטה ה. וברש"י ד"ה
ילמד אדם), ו'שוכן את דכה' (שם). אם
כן – מפרש מרן ה'חתם סופר זי"ע
(תורת משה פרשת צו) בקיצור מילין, נוכל
לומר שזהו המכוון בפנימיות מצות
תרומת הדשן ובציווי לפתוח בה את
עבודת בית ה', לבל יחשוב איש, כי
עיקר העבודה המעלה נחת רוח
בשמים היא עבודת הקרבנות, אלא
ישיב אל לבו שעיקר זבחי אלהים הוא
הרוח נשברה, לעמוד לפני ה' בענוה
ושפלות ולעשות כל אשר יצוה אף
עבודה שאיננה מכובדת דיה שהיא
עבודת סילוק (יומא כד.), ויעמיד ידיעה
זו נגד עיניו מיד עם שחר קודם
עשיית שאר העבודות, ובכך נמצא
מוסר כל שכלו ודעתו נפשו ורצונותיו
לפני מלך חי וקיים, וזהו 'מסירות
נפש' ממש שמוסר כל אשר לו

ט. בדברי הלל הללו מפרש האור החיים' (במדבר טז כה) את מה שכתוב במחלוקתו
של קרח, 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', ששפלותו ללכת אפילו למריביו, זה
גרם לו את הגבתו, כי לפני כבוד - ענוה.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

ט

גאון ה', ביודעו ומכירו מי הוא ולפני מי הוא מעלה מנחת עולה, ומעלה עוד ועוד רצונות שלו לפני ה', ובכך ממחר ישועתם של ישראל.

הטעם שאין מרגישים טעם בעבודה, וזוכים לסגולותיה התלויות בה

משהגיענו עד כה נסיף ונאמר, שזהו סיבת המסובב שפעמים ואיש ישראל עושה מצות רבות, וטענתו בפיו שאין המצות מעוררים את לבו פנימה ונותנים בו את סגולתם. ולמשל, שרואה בעצמו שאף על פי שהוא מעוטף בציצית, עדיין לבו ועיניו תרים אחר הרע ואין בכוחו לעמוד נגדם, או כגון שהתפילין שסגולתם 'לשעבד תאוות ומחשבות הלב' (טושו"ע סי' כז ס"ה) אינם מסייעים לו כפי שהיה רוצה.

הענוה האמיתית, ביטול אל ה' וידעת היום, כי הענוה אינה זו המגוללת בלשון עמי הארץ, שקוראים ואומרים מי אנכי ומה אני על כל מעשה טוב שעושים, וחושבים כאילו הם משפילים עצמם בזה, וכבר אמרו צדיקי עליונים', כי מי שמשתמש בענוה פסולה שכזו, הריהו בעל גאה כפול ומכופל, שלבד מה שהוא בעל גאה בעצם, הריהו משטה בבריות שיחשבו שהוא גם כן ענו בנוסף לכל מעלותיו, ונמצא שהוא גאה כל כך שרוצה שידברו בשבחיו שהוא גם ענו. אלא מדת הענוה אותה הרבו לשבח ספרי החסידות, הוא ביטול רצונות האדם מפני רצונו של מקום, ואיש כזה כשהוא ניגש אל הקודש לעשות דבר מצוה, אזי הוא מלא בכבושה והכנעה, ומבקש רק לבטל את עצמו עוד ועוד מפני הדר

י. זה לשון ה'יושר דברי אמת' (אות א) המביא את ששמע מהרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע: 'ובאמת שמעתי כעת בחג השבועות הזה מפי קודש הקדשים הרב המגיד מורנו הרב יחיאל מיכל נ"י שאמר בזה הלשון: 'העולם חשבו שמצוה להיות עניו, ובאמת מצוה זו לא נאמרה בתורה, רק התורה מספרת שבח משה (במדבר י ב). ובאמת הס"מ העלה בלבם דבר זה שמצוה להיות עניו, כי מקודם מגדיל לב כל אדם בגבהותו ומדמה לו שהוא למדן גדול ויחסן גדול ועשיר וחסיד וצדיק ובעל מדות טובות וישרות וירא ונעים ונחמד, ובאמת לפי מעלתו היה ראוי להיות גדול מכל עמו ולא לפנות עליהם ולא להתחבר עליהם, רק שזו מדה גרועה שמצד זה ימאס בעיני העולם שיחזיקוהו לבעל גאווה, ובאמת מצוה הוא להיות גם עניו ושפל ברך ולדבר עם כל ולהיות עלוב מכל עם כן הוא עושה עצמו עניו, כל זה הוא פיתוי הס"מ, כי מתחלה הגביה לבו בקרבו ותיקד עד שאול תחתית, ואחר כך הוסיף לו מצוה זו למעלה להוסיף גאווה על גאותו". וכבר הקדימו מרן החיד"א זי"ע בספרו 'מראית העין' (אבות פ"ב מ"א בשם זקינו).

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

י

פי ה' לעשות קטנה או גדולה נגדו, ואוי למי שעובר עבירה. אך בכל זאת יכולים להוציא טובה גם ממעשה עבירה, והוא, שהעושה מצוה, מצוי הוא שמקיים את המצוה במחשבת התנשאות כאילו הוא החשוב מכל הולך לרצות את ה', ונמצא שעושה את המצוה שלא לשמה ומלא בגיאות והקב"ה אינו דר עמו, ובנקודה זו יש מעלה ויתרון לעושה עבירה, שאף שחטא, מכל מקום אחר זמן כשהרהורי התשובה קונים שביתה בלבו, גדול כוחו לבוא לידי ענוה ושפלות, מתוך שהוא תמה על עצמו, כיצד יתכן שהוא השפל שבשפלים עשה כנגד רצון ה' הגבוה מעל גבוה, ונמצא בידו ריווח פורתא ממעשיו, שזכה בקנין הענוה. וכך אמר מרן ה'חתם סופר זי"ע (פרשת בהר) משמו של ה'חובות הלבבות' (שער התשובה פרק ח): 'כי לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת שעשה, יותר מכל מצותיו שעשה כל ימיו, שעל ידי אותו החטא קונה בניעה ושפלות בנפשו'. בזה אכן מפרש ה'חתם סופר' מקרא שכתוב (ויקרא כה מז-מח) 'וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומך אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך וכו', אחרי נמכר גאולה תהיה לו'. שגם אם השיג אותך יד גר ותושב' הרומז על היצה"ר שהשיג את האדם והפילו בכור רשתו, אל ירע בעיניו ויטייאש, אלא ימצא נוחם בזה שיקוים בו 'ומך' עמך, שיזכה לנמיכות והכנעה שיהיו עמו לטובתו

לאיש זה נשיב לאמר, כי שאלתו היא תשובתו, שמשלשנו ניכר, שמצות ה' נעשים אצלו ללא ביטול לגבוה, והרגשתו כאילו הוא איזה 'מאן דאמר' שנותן משלו מנחה לה', עד שכבר בא בטענה כיצד יתכן שהוא נתן את חלקו, ואילו 'הצד השני' אינו עומד בהתחייבותו לתת את שכרו. והנה, אף שכל עושה מצוה יש לו שכר, אבל לא באלה חפץ ה', ואדרבה ככל שעושה מעצמו ערך חשיבות, הרי שהשי"ת מתרחק ממנו, 'כי תועבת ה' כל גבה לב' (משלי טז ה), ובוודאי שאין למצות כח וגבורה לעמוד ולסייע בעדו. והידור מצוה הוא כשישים אל לבו את זכותו הגדולה להיות בן תמותה המעלה נחת רוח לפני חי עולמים דלית תפיסא ביה כלל, ולבטל כל מהותו ורצונותיו אליו ית'. ואם הולך בדרך זו, יהא לבו סמוך ובטוח שיזכה לשכרו משלם על עבודתו, והשי"ת שנמצא עם האדם המשים עצמו כשיירים (ר"ה יז): ימלא שובע אסמיו שיזכה לאור פני מלך חיים של המצוה וסגולותיה התלויים בה.

גדולה עבירה לשמה, שעל ידה באים לענוה

על פי המורם יש לפרש את דברי הגמרא (נזיר כג:): גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה. שיש, והאדם נכשל בחטא ביודעין, והנה אף אומנם שמי ימלל עונשו של העובר

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

עשה ה' לו ככה, זה מורה על רוב גאוותו, שחושב את עצמו כאילו הוא נקי ומושלם ומהיכי תייתי שיכשל לעבור פי ה', והמקרה שקרהו בא בשנאת ה' אותו. וכך היה אומר הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע (בית יעקב פרשת פינחס השמטות), מפני מה דוד המלך ע"ה אמר 'חטאתי לה' (שמואל ב' יב יג) ותיכף ומיד נענה 'גם ה' העביר חטאתך', ואילו אנן יכולים להתוודות ערב בוקר וצהרים ועדיין עוונותינו נשאנו. אין זה אלא כי נוסח

בזמן של 'אחרי נמכר' שאז הכניעה הזאת 'גאולה תהיה לו', ויקנה בנפשו קנין עונה מה שלא היה יכול להשיג בריבוי עשה טוב של מצות"א. ואחר שזוכה לענווה הראויה זו, אזי כל מצותיו ומעשיו הטובים שיעשה מכאן ולהבא, יאירו באור גדול עוד יותר ממה שהיה קודם חטאו, מתוך שנעשים עם ענוה צרופה.

ואדרבה, אותו איש שנפל בעבירה והוא בא בטענה על מה

יא. בזאת לומד ה'חתם סופר' זי"ע, מדוע נסבב לאהרן קדוש ה' שגרם לישראל שיעשו את העגל, לפי שרצו לזכותו מן השמים בהכנעה יתירה הבאה אחר מעשה עבירה. וכך אנו רואים שאהרן היה ירא ובוש לגשת אל המזבח (רש"י ויקרא ט ז ד"ה קרב מתו"כ). מרוב ענוותנותו הגדולה, עיין שם.

זה לשון ה'נועם אלימלך' (פרשת ויצא) המאריך אף הוא ביסוד זה: 'ויאמר להם יעקב אחי מאין' (בראשית כט ד), דהנה הצדיק רעיוניו סליקי עליו תמיד לחשוב תמיד יראת ה', ולדרוש ולחקור כל אופני יראת ה' ועבודתו יתברך ויתעלה, כאילו מחשבותיו מדברים זה לזה לומר לו איזה סיבה ופעולה היא לאדם שיתעורר לבו לעבודתו יתברך. וזהו 'ויאמר וכו' אחי מאין אתם', היינו, מאיזה אופן וסיבה בא לכם התעוררות לעבודתו יתברך. 'ויאמרו מחרן אנחנו', דהיינו, סעיפיו ומחשבותיו ישיבהו, שבא להם עיקר התחלת התעוררות יראה מחמת שהזכרנו החרון שהכעסנו שמו הגדול יתברך ויתעלה, ובפרט בעון המצוי בעוונותינו הרבים, כאשר יוכשל האדם בטומאת קרי, אזי יחרד האיש וילפת אחזתו חיל ורעדה ופלצות. ועל ידי זה יתעורר לב האדם לעבודתו יתברך, באומרו איך הכעסתי את שם הגדול והנורא במעשי הרעים וכשלת בעוונתי. וזה שאמר התנא (אבות פ"ג מ"א) הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת מטיפה סרוחה. פירוש, מאין באת להתחיל בעבודת הבורא יתברך, דהיינו, שתזכור איך נכשלת בעוונך במקרה בלתי טהור - וזהו מטיפה סרוחה. ולאן אתה הולך, רצה לומר איזה סיבה ואופן יביאך שתהיה הולך בעבודתו יתברך, בזוכרך שתשוב לעפר רימה ותולעה הסיבה הזאת מביא לאדם הכנעה גדולה, והוא העיקר ושורש לאדם שעל ידי הכנעה יהיה הולך ומתגבר ביראת ה' ובתורתו הקדושה. ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו', דהיינו, אחר שתזכור שני דברים הנזכרים לעיל תזכה לרוממות אל יתברך.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

עומד בעת צר ומצוק ומוסר את כל אשר לו להשי"ת באמונה תמימה שכל העובר עליו נעשה בחשבון מדוקדק. לפי שאז מכניס אור ה' גם במקום השפל ההוא.

ויהיה לנו דוד המלך למורה עינים בדבר זה, בראותנו את ימי שני חייו המועטים והרעים, כיצד: תיכף כשילדתו אמו רחוקהו אביו וכל אחיו שחשבו בו שנולד מאשה אחרת שלא כדין (יוסף תהילות תהלים סט ט), ומרוב שלא יכלו דברו לשלום, שלחוהו לרעות צאן אביהם כדי שיהיה למאכל חיות השדה (ילקוט המכירי מאמר קיה אות כח). וכשבא שמואל הנביא למושחו למלך, כלל לא העלו ישי ובני המשפחה על דל מחשבתם, שאחיהם הלזה ראוי למלוכה (שמואל א' פרק טז). ומה לנו כי נרחיב בידוע על צערו הגדול בברחו מפני שאול, שעברו עליו זמנים קשים עד מאד של סכנת נפשות עבורו. וגם כשכבר זכה לישיב על כסא המלוכה, עדיין לא בא אל שלוותו והיה נרדף ובורח מפני אבשלום בנו, עד שיצא מירושלים במנוסת בהלה לבל יפגעו בו. ואף כל זאת אומר הנביא, שכששמעי בן גרא קללו קללה נמרצת דברים אשר תצלנה אזנים משמוע (שבת קה), לא קם ולא זע להשיב לו גמולו בראשו אלא אמר לעבדיו 'ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טז ע). וזה מפני שדוד המלך בעבודתו זכה להגיע לשלימות ביטול הרצון לפני ה', עד שהיה ברור לו

הוידוי שלנו דומה יותר כאילו אנו אומרים: 'אשמנו' – ונאה לך ית' לקבל תשובתנו. 'בגדנו' – ראוי שתתן לנו כל טוב באשר שחזרנו אליך. 'גזלנו' – משלא באו עדיין הטובות, נמצא שאתה גזלן שאינך נותן לנו תגמול, עד כאן דבריו. ובא לומר כמו שנתבאר, שתשובה אמיתית היא תשובה הבאה מהכנעה וביטול אל ה', ורק אז כוחה רב שישמענו סלחתי, ולא כשבא לפני ה' בגיאות ובמרמה, וטועה בעצמו כיצד יתכן ש'הוא ואפסי עוד' חטא ונפל למשגה, ומאבד את עיקר ענין החטא והתשובה, שהוא הביטול להשי"ת.

ומזה יתרומם לב הנכשל, בראותו שמה שהאלהים אנה לידו חטא ועון, שזה אינו בשנאת ה' אותו חלילה, אלא אדרבה במחשבה תחילה שמבקש לזכותו לקנות ענוה וביטול בנפשו שתתלווה עמו מאז ומאילך בכל פעולה טובה שיעשה, וישיג השגות גדולות אשר כמוהם לא השיג בזמן 'שעבד את עצמו', ולא זכר שהוא מעבדי ה', והירידה של החטא, נסבב לצורך עליה, מתוך שהשי"ת אוהבו ומבקש טובתו.

עבודת דוד המלך והטעם שכוחו חי וקיים

ובבלל מה שהשי"ת אוהב את הנמיכות הוא, שחביב לפניו מסירת הרצונות הבאים דווקא מעיתות נמוכים של קושי ומיצר, שהאדם

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

יג

כתולעת ולא איש (תהלים כב ז) לפני המקום ב"ה גם בזמניו הקשים, זכה ליקר וגדולה שכמוהו לא נהייתה מאז ומעולם, שה' עמו (שמואל א' יח יד) וכוחו הולך ומתלווה לתמיד אצל כל איש מישראל וקדושתו קדושת עולם ש'דוד מלך ישראל חי וקיים' (ר"ה כה.).

יתבן לפרש שזהו שמברכים בברכת ההפטרה בשבח מלכות בית דוד 'כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד'. שלפי שדוד המלך מסר את כל אשר לו שהוא בחינת השבועה כנתבאר - לפני ה', לכן זכה במדה כנגד מדה שנשבע ה' שגורו אינו כבה לעולם. ואפשר עוד, שזה מקרא שכתוב בספר תהלים (קלב ב-ה) 'אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב וכו', עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב', שמחמת שדוד המלך ביטל את עצמו בשבועה למצוא משכנות לאביר יעקב בכל מקום

שגם מצבו הקשה ששמעי בן גרא מקללו גם הוא מאת ה', שאם לא כן הרי ששמעי לא היה יכול להוציא הגה מפיו, ומה לו כי יכניס את דעתו ורצונותיו בסדר המונהג על ידי המשגיח ממעל^ב. ולפיכך, באותה שעה דייקא זכה דוד המלך להיות רגל רביעי שבמרכבה (מתוק מדבש למרן החיד"א אות ט), כיון שהגיע לשלימות היותר עליונה שביכולת אנושי להשיג [וכמו שהארכנו בשבוע שעעל"ט].

זה גם סוד מה שאמרו חז"ל (סוכה נג., מכות יא.) שדוד המלך כרה שיתין, היינו, שהיה הגבר אשר הוקם עול להוריד את השכינה מגבהי מרומים למקום הנמוך ביותר בשיתין היורדים עד לתהום רבה (שם), וכיון שכך, זכה שלא שלטו האויבים במעשי ידיו (סוטה ט) וקדושת רצפת העזרה מקודשת והולכת עד היום הזה (זבחים כד. ראה מגילה ט). שלפי שביטל את עצמו

יב. לשון ה'תניא' ב'ליקוטי אמרים' (פרק כה): 'בהקדים מאמר רבותינו ז"ל (זוהר הקדוש ח"ג קעט). כל הכועס כאילו עובד עכו"ם וכו'. והטעם מובן לידועי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' היתה זאת לו, לא היה בכעס כלל, ואף שכן אדם שהוא בעל בחירה מקללו או מכהו או מזיק ממונו ומתחייב בדיני אדם ובדיני שמים על רוע בחירתו, אף על פי כן על הניזק כבר נגזר מן השמים, והרבה שלוחים למקום. ולא עוד, אלא אפילו בשעה זו ממש שמכהו או מקללו, מתלבש בו כח ה' ורוח פיו ית' המחייבו ומקיימו, וכמו שכתוב (שמואל ב' טז י) 'כי ה' אמר לו קלל', והיכן אמר לשמע, אלא שמחשבה זו שנפלה לשמע בלבו ומוחו, ירדה מאת ה' ורוח פיו המחיה כל צבאם החיה רוחו של שמעי בשעה שדיבר דברים אלו לדוד, כי אילו נסתלק רוח פיו ית' רגע אחד מרוחו של שמעי לא יכול לדבר מאומה. וזהו 'כי ה' אמר לו' - בעת ההיא ממש, 'קלל' - את דוד'.

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

יכול לבוא פנימה, מה שאין כן אם השר עובר בשוקים וברחובות חוץ לפלמטרין שלו, אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שוועת כל הקוראים בשמו'. שבימים אלו שהמלך בשדה, עלינו לפסוע פסיעה קטנה להתקרב גבי מלכא העומד אחר כותלנו ומבקש את עבודתנו הנעשית מתוך מסירת כל אשר לנו, כדי לעשות נחת רוח למלך הנודד מביתו ורוצה בעמו לראות עד כמה הם בטלים ומבוטלים אליו.

המורם מן האמור

יעלה ויבוא מן הדברים, ששבועה היא הוראה לרבים, על ביטול רצון מפני דבר נעלה הימנו. וזהו שנשבע הקב"ה על גלות ישראל, שכביכול עצר את רצונו הפשוט שיהיה לו דירה בתחתונים, עד שבאי עולם יתקנו עצמם והם יורידו את השכינה לארץ. וכה עשו אבותינו מעולם הצדיקים שבכל דור ודור, שהורידו את השכינה לארץ על ידי ביטול ומסירת הרצון שלהם לגבוה אף בשפלותם ובכל עת מצוק, ופתחו שער לה' עבורנו לגשת לכל דבר

שהולך^י, לכן זכה ש'נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטןך אשית לכסא לו', שתכון מלכותו לדור ודור עד עולם, וכן כתיב (תהלים קי ד וברשי עיין שם) 'נשבע ה' ולא ינחם אתה [דוד המלך] כהן לעולם'.

מדברים אלו, נוכל להוציא טללי נוחם עבור זמננו שאין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו (סוטה טז), שכמו שמעבודתו של דוד המלך נתקדש רצפת העזרה עד היום הזה, כך גם הקושי הנלווה לכל דבר רוחני בזמננו, הוא אות גדול על שרוצים לזכותנו באור גדול בגאולה השלמה, ולכן עלינו למסור לב ונפש באופן הנעלה ביותר, ונהיה ראויים לחזות בנועם ה' אז.

העבודה למעשה בימי בין המצרים
והנה אף שעבודה זו שייכת בכל זמן ועידן, מכל מקום בימים אלו – ימי בין המצרים נקל ביותר להתקרב אל ה', כמשלו הידוע של מרן המגיד הגדול זי"ע (עבודת ישראל פרשת מסעי): 'משל, כי כשהשר יושב בביתו, אז אימתו מוטלת אשר לא כל איש ואיש

יג. כמו שכתב ב'אמרי אמת' (פרשת בחוקתי שנת תרצ"ב): 'כתיב (תהלים קלב א-ה) 'זכור ה' לדוד וגו' אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב, אם אבוא באוהל ביתי, אם אעלה על ערש יצועי, אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה'. [נכתב ג אופנים של] 'אם' [אבוא באוהל ביתי], 'אם' [אעלה על ערש יצועי], 'אם' [אתן שנת לעיני]. אפילו כשנמצאים בבית על הערש וישנים, צריך להביא הכל רק לידי מציאת מקום לה', 'ואשיבה רגלי אל עדותיך" (תהלים קיט טז).

בטל רצונך מפני רצונו

דרך העבודה לימי בין המצרים

פינחס בן יאיר (ע"ז כ:): 'ענוה גדולה מכולם [מכל המידות שנמנו שם], שנאמר (ישעיה סא א-ג) 'יען משח ה' אתי לבשר ענוים וכו', לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר' - בעגלא ובזמן קריב אמן.

'במדה הטובה מכל המידות הטובות' (לשון הרמב"ן באגרתו) היא מדת הענוה והביטול לגבוה, ששכרה רב מאת ה'.

ומובטחים אנחנו להיגאל בזכות הענוה והביטול אל ה', כמו שאמרו בסוגיית סולמו של רבי

מנחם אב

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

עומק ענין ראש חודש בכלל וראש חודש מנחם אב בפרט
וענין האבלות בימי בין המצרים לעורר את געגועי קוב"ה
ושכינתיה והמסתעף

א.

ראש חודש מנחם אב

ראש חודש מנחם אב מצינו בו מיעוט קצת בערכו לכאורה, כי הנה שבת דוחה את האבלות של תשעת הימים ומותר בו בשר ויין ואפילו אם חל בערב תשעה באב אוכלים כסעודת שלמה בשעתה (שו"ע אור"ח סי' תקנ"ב ס"ז), אבל ראש חודש אינו דוחה כלל האבלות ואסורים בו בבשר ויין. ואליא דאמת יש בר"ח אב ענין פנימי שיש לעמוד עליו בהתבוננות, אשר מצד זה הענין עולה מעלת ר"ח זה על שאר ראשי החדשים, ויש לבאר זה הענין.

תמוהים, כגון בענין קריאת התורה שבימות החול עולים רק שלושה קרואים לתורה, אבל בראש חודש עולים ארבעה קרואים, והטעם הוא עפ"י מה דאיתא בגמ' מגילה (כב:), "זה הכלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם (שמותו בו בעשיית מלאכה וממילא יש ביטול מלאכה בקריאה ארוכה ע"י שמתאחרין בבית הכנסת), כגון תענית ציבור וט' באב קורין ג' [קרואין], ושאיין בו ביטול מלאכה לעם (שהרי בכל אופן אסור בעשיית מלאכה) כגון ראשי חדשים וחולו של מועד קורין ד' [קרואין]".

ובל מפרשי הש"ס - ובראשם רש"י ותוס' על אתר - הקשו דבחגיגה (יח.) מבואר דראש חודש מותר בעשיית מלאכה¹. ותירצו דאה"נ לאנשים אין איסור מלאכה בר"ח,

הוספת עליה בראשי החדשים וקידוש לבנה

ויש להקדים, דהנה בענייני החודש והירח מצינו כמה דברים

יד. וז"ל הגמ' שם, "ראש חודש יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה" עיי"ש כל דברי הגמ'. וכן בגמרא שבת (כד.) אמרו, "או דילמא כיון דלא אסור במלאכה לא מזכרינן".

מנחם אב

יז

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

[היות ואין לה משלה כלום והיא מקבלת אורה מהשמש, והאור שאנו רואים שיש לה, היא האור שמקבלת מהחמה ומביאה לידי גילוי. וזה ענין המלכות המורה על גילוי מלכותו ית', כי המקבלים הם המביאים לידי גילוי אור מלכותו יתב', כי אין מלך בלא עם, ובלי מקבלים אין ניכר המלכות], והתנוצצת אורה של הלבנה מחדש מורה על חידוש מידת ה'מלכות' כידוע, והנשים מושרשים במלכות ולא האנשים (עיין בשעה"כ המובא בהערה ג). ונמצא שהאנשים יוצאים לקבל את פני השכינה בענין ומצוה ששייכת לכאורה יותר לנשים, וצ"ב¹.

ועוד מצינו שהדגישו בהלכה באופן מיוחד את ענין השמחה במצוה זו, שעושים אותה במוצאי שבת כשהוא מבושם בבגדים נאים (או"ח סי' תכו ס"ב), וכן כתב הרמ"א שם שעושים שמחות וריקודין דוגמת שמחת

אבל לנשים יש איסור מלאכה^{טו}, שהוא יו"ט שלהם משום שלא פרקו נזמיהם לעגל, ועיין ברש"י (שם) והטור (סי' תיז) המביאים את הפרקי דר"א, וז"ל, "שמעו הנשים ולא רצו ליתן נזמיהן לבעליהן אלא אמרו להם אתם רוצים לעשות פסל ומסכה וכו', ונתן הקב"ה שכון של נשים בעולם הזה שיהו משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים" וכו' עיי"ש^{טז}. ויש לתמוה מה ענין ההוספה בעליות בקריאת התורה השייך לאנשים ומצוותיהם לענין ביטול מלאכה הנוהג בנשים, וכי משום מנהג הנשים יהיה רווח ותוספת לאנשים.

ובן יש לתמוה על ענין קידוש לבנה שהאנשים יוצאים לברך על אורה של הלבנה, ולכאורה כל ענין הלבנה וחסרונה ומילואה שייך לבחינת הנשים עפ"י מה שכבר ביארנו כמ"פ שהלבנה מורה על מידת המלכות

טו. עכ"פ כמה מיני מלאכות כמו תפירה וכו', עיין במפרשי הטור והשו"ע באו"ח סי' תי"ז.

טז. ובדרכי משה (שם) הביא עוד טעם לזה משם האור זרוע, שבכל חודש האשה מתחדשת וטובלת וחוזרת לבעלה, וכשם שהלבנה מתחדשת כך האשה, ולכן הוי יום טוב של נשים. ובשער הכוונות (דף עו ע"ב) מובא טעם על פי הסוד, לפי שהנשים מושרשות במלכות, ויש בראש חודש עילוי למלכות אשר לא נמצא עילוי זה בתפארת שבו מושרשים האנשים, לכך הנשים יהיה להם יום זה ליום טוב מן האנשים. וכן הוא בבן איש חי (פר' ויקרא אות ב), ובכף החיים (שם אות כז).

יז. ואדרבה, האחרונים נתחבטו מדוע לא נהגו הנשים כלל לקדש הלבנה אע"ג שנוהגים לעשות גם מ"ע שהזמן גרמא, ועיין במג"א (או"ח סי' רצו, סק"א) טעם, שאין עושים מצות עשה שהזמן גרמא כשכל המצוה הוא רק הברכה עיי"ש, ועוד מביא מג"א (או"ח ריש סי' תכו) טעם היות והם גרמו פגימת הלבנה.

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

העגל ומיחו בבעליהם על זה, הרי בבחינה מה יש להם שייכות לתורה אחרת שקודם חטא העגל, שהיא תורה נעלית מאד כנ"ל. ואם כן הרי שקריאת התורה בראש חודש היא בבחינת תורה הנעלית מכל קריאות התורה של שאר השנה, דהא ביום ראש חודש בטלות הנשים ממלאכה מטעם שלא היה להם חלק בעגל, וחזינן שבכח ביטול מלאכה זה מוסיפים עליה בקריאת התורה, והיינו שבפנימיות משתייכת קריאה זו לתורה שלא נגע בה חטא העגל כ"כ.

והיינו, שאע"פ שהנשים אינם לומדות התורה אבל בוודאי יש להם שייכות לתורת בעליהם וכמו שיבאר, ובכח שייכות זו יש עליה מיוחדת לבחי' התורה בראש חודש, והם פועלות עליה עבור האנשים הזוכים ב'עליה' נוספת בתורה, 'עליה' תרתי משמע, דהיינו שהעליה הנוספת שקורין בתורה הרי"ז מורה על ענין ה'עליה' שיש בהתורה, תורה שיש בה שייכות להתורה דקודם חטא העגל.

נישואין, שלא מצינו לשון כזה בשום מקום, וכל זה דוקא על דבר השייך לענין הנשים יותר, אתמהה.

קריאת התורה בראש חודש יש בה ענין נעלה מעין לוחות ראשונות

ויש לבאר ענין קריאת התורה בראש חודש, כי הנה ידענו שהתורה בדרגת הלוחות הראשונות היתה תורה נעלית יותר מן התורה שיש בידנו היום, ואילו לא היו גורמים ישראל ע"י חטא העגל את שבירת הלוחות לא היה שייך שכחה בתורה ולא היו צריכים להתייגע כל כך על לימוד התורה, כי היה זה תורה דאצילות בבחי' נעלית מאד, והתורה המצויה עתה בידנו היא בבחי' לוחות שניות שמעלתם אינם כמעלת לוחות ראשונות"ה.

ונמצא לפי זה שהנשים שלא היו שותפים בחטא העגל כמו שאמרו חז"ל (במדבר רבה כא, י) שלא רצו הנשים לתת את נזמיהם למעשה

יח. בעירובין (נד, א): אמר רבי אלעזר מאי דכתיב חרות על הלוחות, אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. וידועים דברי הבית הלוי (דרשות, דרוש יח) שביאר באריכות שבלוחות שניות נתחדש ענין השכחה וענין הצער והיגיעה בדברי תורה מחמת היצר הרע, עיי"ש. וע"ע דבריו הנפלאים של מרן רבינו הגדול הרמ"ע מ'פאנו זי"ע בספרו הק' עשרה מאמרות (מאמר חקור דין, ח"ב פרק ט"ז) "ולנו דברים כפשטן שאלמלא זוהמת הנחש [שחזר ע"י מעשה העגל] כבר היתה כל התורה נתונה בלבו של אדם וזרעו". ונודע מדברי הזוה"ק (תיקור"ז צא, ב ובכ"מ) אשר הלוחות הראשונות הם מסטרא דעץ החיים והלוחות שניות הם מסטרא דעץ הדעת, ואכמ"ל.

מנחם אב

ט

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

שועת כל הקוראים בשמו. וכן הנמשל לדעת כי בזמן הזה כי כצפור נודדת מקנה וגו' (משלי כז, ח), לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם והוא עונה אליהם", עכל"ק.

ובן מצינו שימים אלו טוב גדול גנוז בהם, כדברי האוהב ישראל (פר' פנחס ד"ה למה) "אמנם יש לומר בהעיר לב ושום שכל דאלו הכ"א יום שבין י"ז בתמוז לט' באב הם מקוריים ושרשיים לכל המועדות של השנה שהם בכללן גם כן כ"א יום. היינו שבת וראש חודש, שבעת ימי הפסח, יום חג השבועות, שני ימים של ראש השנה, יום הכיפורים, שמונת ימי חג הסוכות. וסימנך א"ך טוב לישראל (תהלים עג, א) ואלו הכ"א יום שבין המצרים הם מקוריים שרשיים להם. דהנה כתיב (שם לא, כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, ואיהו הרב טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבא, כי ראה שאין העולם כדאי לו ולכך גנוז לעתיד לבוא. וזה הרב טוב בא מסטרא דצפון דאיהו בחינת זהב ואיהו בחשיבות יותר מהכסף. אך זוהם הזהב הוא קשה מאוד ר"ל דאינון דינין קשיין. אבל טוביה גנוז בגוויה, ולעתיד לבוא יהיו ראויים לכל הטובות והברכות והישועות מצד הדין ולכך גנוז לעתיד לבא וכו', וזהו ט' אב, היינו שהוא יהיה לעתיד לבוא אב וראש לכל המועדות כולם, אך עתה בעת הגלות טוביה גנוז בגוויה", עכל"ק.

וכמו כן אצל קידוש לבנה בחי' המלכות השייכת לנשים פועלת השראת השכינה [מלכות] על האנשים, ובכל זה נמצא שיש כאן פעולות שנפעלות מזה על זה, מן הנשים על האנשים וכן יש גם להיפך, ובהמשך הדברים נבאר קצת ענין זה.

ב.

ימי בין המצרים הם ימים נעלים מלאי אהבה

הנה ימים אלו של בין המצרים הם ימים של אבלות על חורבן בית קדשנו ותפארתנו, אבל ידענו מדברי הספרים הקדושים שימים אלו הם ימים נעלים ולוהטים עד מאד, כי הם ימי געגועים שקורא האב לבניו 'שובה אלי ואשובה אליכם', ומשמים יש התעוררות ותקוה גדולה שיתעוררו הבנים האהובים ויתקשרו אל אביהם שבשמים בעבותות אהבה.

וכמו שכתב בקדשו הרה"ק המגיד הגדול מקאזניץ זי"ע (עבודת ישראל פר' מסעי) וזה לשונו "וכבר הקדים לנו אדומו"ר ז"ל הנ"ל רמז בפסוק (איכה א, ג) כל רודפיה השיגוה בין המצרים, דהיינו כל מי שרודף להמליך את הבורא יוכל להשיג יותר דוקא בימים אלו בין המצרים. למשל כי כשהשר יושב בביתו אז אימתו מוטלת אשר לא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה, מה שאין כן אם השר עובר בשוקים וברחובות חוץ לפלטרין שלו אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלות

מתמעטת והולכת עד שלא נראה אורה כלל, ואז מתחיל אורה שוב להתגלות והוא מולד הירח אשר על ידה נקבע ראש החודש.

וידוע הדבר שהשמש והירח הנראים לעינינו הינם משל לענין קוב"ה ושכינתיה, הקב"ה הוא כדוגמת השמש המאיר את אורו לשכינת כבודו היורדת עד לעולם העשיה ומאירה שם כדוגמת הלבנה הנותנת אורה בלילה [תוך חשכת הגלות]. וענין מיעוט הירח הוא ענין התמעטות השכינה אשר הוא גורם צער גדול למעלה, כי התמעטות השכינה היינו מיעוט התגלות כבוד השי"ת בעולם אשר הוא תכלית כל בריאת העלמות העליונים והתחתונים. והנה ענין ראש חודש ומולד הירח בפשטות הוא כעין חיזוק שמחזק קוב"ה את השכינה הנמשלת ללבנה, ומעודדה שיש תקוה ועוד תחזור לקדמותה להתחדש כימי קדם כפי שכבר ביארנו כמ"פ.

בראש חודש מתגלה שיכולים שני מלכים להשתמש בכתר אחד

וזה עומק הענין המבואר בכתבי האריז"ל מגודל העלייה שיש להשכינה דייקא בעת אמירת 'כתר' בראש חודש, דהנה כל ענין מיעוט הירח נעשה מטענתה שאמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ואליבא דאמת טענתה אינה טענה כלל, כמו שראינו שכן ברא הקב"ה מתחילה שיהיו שני מלכים

אבל דא עקא שהגעגועים והתשווקה שלנו לאבינו שבשמים וגילוי מלכותו ית' מכוסים בהבלי הזמן הרב, כי זמן ארוך מאד עבר מאז יצאנו לגלות נוראה זו, ועוד זמן רב מאד עבר מעת ששמענו מישעיה הנביא שגילה לנו את דבר ה' 'והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים' (ישעיה ב, ב) 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא' (שם, יא) וכל שאר הנבואות הנפלאות על ימות המשיח. ובסופו של דבר בני אדם אנחנו וריבוי הזמן משכיח מאיתנו את התשווקה הנפלאה ואת הגעגועים הגדולים לראות את מלכנו בהתגלות גמורה, וכל האורות הגדולים שהם מנת חלקינו בפנימיותנו מכוסים בהסתרה של יאוש וחשכת הגלות.

ענין ראש חודש בסוד מיעוט הירח
אבל יום ראש חודש הוא זמן מסוגל להתעורר הזכרון והקשר העמוק בין כנסת ישראל לדודה, כי הנה כל ענין ראש חודש בא מחמת מיעוט הירח, כמ"ש חז"ל (חולין ס, ב) שבשעת בריאת המאורות היו השמש והירח שווים בגדלם, ואמרה הירח לפני הקב"ה שאי אפשר לשתי מלכים להשתמש בכתר אחד, אמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך. ומיני אז נעשה זה הענין שהלבנה היות ואין לה מעצמה שום אור והיא מקבלת כל אורה מהשמש, יש בה חסרון ומילוי בקבלת זה האור, שבסוף החודש

מנחם אב

כא

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

בכתר אחד, והוא כי אם יש ייחוד
גמור בין שתי המלכים הרי אין שום
סתירה שישתמשו בכתר אחד
ובדרגא אחת^ט.

ג.

בראש חודש מנחם אב מתגלה ביותר אור היחוד

והנה כל ענין זה נעשה בכל ראש
חודש, אבל במידה מסוימת
בראש חודש מנחם אב מתגלה זה
הענין בתר שאת ויתר עז, כי הנה
למעלה יש תמיד צמאון גדול מאד
שתתייחד השכינה עם דודה, וכל זמן
שלא יהיה ייחוד זה בשלמות [כמו
שיהיה רק לעתיד לבוא] יש צמאון
והשתוקקות עצומה לייחוד שיהיה
עכ"פ מעין הייחוד השלם, ובימי בין
המצרים מתעורר רצון זה ותשוקה
זאת למעלה באופן נשגב מאד מצד
מאורעות הימים האלו שירדה ונפלה

והנה בראש חודש כשאומרים כלל
ישראל בני השכינה 'כתר יתנו
לך ה' אלוקינו, והיינו שמצידם
ממליכים את השי"ת ומגלים את
כבודו אף במקום החושך ובתוך
גודל ההסתר הפנים שאנו נמצאים
בה בגלותינו המר, נתגלה בזה חן
נורא ונפלא למידת המלכות היא
השכינה הנמצאת גם היא עמנו בתוך
החושך ומתגלה בזה אורה, ואז
מעודד ומעלה הקב"ה את השכינה
למקום גבוה ונעשה ייחוד של שני
מלכים בכתר אחד, והיינו שיש יחוד
קוב"ה ושכינתיה באופן שוה ובכתר
אחד, שע"ז מתגלה הקשר העמוק

יט. ועומק הענין הוא עפ"י מה שכבר ביארנו כמ"פ דבעת שכל הנבראים בטלים
ומתאחדים לגמרי בשורשם לא שייך טענה זו, ולא שייך ענין מדריגות של
חשיבות וחילוקי מעלות בין הנבראים, כיון שכולם מתאחדים במקור אחד שהוא
מקור מחצבתם, ורק כשאין הכל דבקים לגמרי ביחודא עילאה, אז שייך קנאה
ותחרות וטענה של אין שתי מלכים משתמשים בכתר אחד.

ובזה פירשנו ג"כ מה שניבא הנביא ישעיהו (יא, ו) על ימות המשיח, "ויצא חטר
מגזע ישי וגו', וגר זאב עם כבש, ונמר עם גדי ירבע, ועגל וכפיר ומריא יחדו,
ונער קטן נהג בם, ופרה ודב תרעינה יחדו ירבעו ילדיהן, ואריה כבקר יאכל תבן
וגו'" וכו'. דהטעם שהזאב טורף את הכבש והארי דורס הבקר וכו' הוא משום
שיש בזה הענין שאין השתוות ביניהם, וחושב האחד את עצמו יותר גדול מהאחר
מכח היותו גבור יותר וכדו', אבל כ"ז הוא כשעדיין יש הסתרה בעולם ועדיין
לא נתגלה אורו הגדול של הבורא ב"ה, ולכן שייך שיהיה חילוקי מעלות בין
הנבראים, אבל לעת"ל שכולם יכירו וידעו שכל הבריאה מגדול ועד קטן הוא
גילוי אור אסב"ה, ושורש כולם הוא שורש האחד יחיד ומיוחד, אז שייך שזאב
יגור עם כבש, ונמר עם גדי ואריה עם בקר ירבע וכדומה.

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

צורתו של יעקב מתגלה בלבנה

והנה ידוע שהשמש הוא בחי' יעקב ורחל הוא בחי' ירח, כמו שמצינו בחלום יוסף הצדיק שאמר 'והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי' (בראשית לו, ט) ובשמש היתה כוונתו ליעקב אבינו ובירח לרחל אמנו, וז"ל הוזה"ק (וזה"ח קב.) "אינון יעקב ורחל שנקראו שמש וירח", וידוע שיעקב מורה על קוב"ה ורחל על השכינה תתאה.

והנה דבר פלא הביאו הספרים הקדושים מדברי חז"ל ומקורו טהור בתיקוני זוהר (לו, ב), אשר צורת הלבנה הינה צורתו של יעקב, ולכאורה יפלא מה לצורתו של יעקב בלבנה והלא יעקב משתייך לבחי' השמש וכנ"ל.

והענין הוא שיש בחינה הנקראת אדבקות רוחא ברוחא,

אז השכינה מאד מאד, לכן כשמתעורר ייחוד וקשר זה בראש חודש זו כשהתשוקה והרצון הינם בתוקף יותר משאר כל השנה אזי לעומתה מתעצם גודל הקירבה והייחוד.

ומרומז זה בכינוי היום, כי לשון 'ראש חודש' משתייך לענין השכינה, אשר הירח המתחדש הוא משל אליה כמבואר, אבל שונה הוא ראש חודש זה, הנקרא ראש חודש 'אב', היינו שיש געגועים עצומים מאת האב אל בניו וצריך לנחמו וליתן לו מעט נחת רוח ע"י הייחוד, וזה 'מנחם אב' שמנחמים את האב וממלאים באפס מה את רצונו שתתעלה שכינתו מבירא עמיקתא לאגרא רמא, וזהו 'ראש חודש מנחם אב' ע"ד עליית השכינה להתייחד עם קוב"ה בבחי' שתי מלכים בכתר אחד אשר בזה מתנחם האב הוא הקב"ה.

כ. ומן הנכון להעתיק את לשון הב"ח מה שביאר בזה (או"ח ס' רפא) על הלשון 'ראה והתקין צורת הלבנה', וז"ל "קרא לשמש וכו', לפירוש הראשון קשה דה"ל לומר ראה והתקין הלבנה, וליש אומרים גם כן קשה דה"ל לומר ראה והקטין הלבנה, אבל יש עוד לפרש על פי דברי רבותינו ז"ל (תקו"ז תקון י"ח לו ע"ב) שצורתו של יעקב נראית בלבנה שעל כן תקנו בברכת הלבנה ברוך יוצרך וכו' ראשי תיבות יעקב כפי הנוסחא שבידינו (עי' טור סוס"י תכו), ובבראשית רבה (פרשה סח, ז) אמרו על פסוק (בראשית לו, ט) והנה השמש והירח אמר יעקב מי גילה לו ששמי שמש שנאמר (שם כח, יא) כי בא השמש ואמרו רבותינו ז"ל לשם שהמלאכים אמרו זה לזה אתא שמשא, והנה על פי זה אמר קרא לשמש ויזרח אור פי' אור של שכינה השרויה על זיו איקונין של יעקב ששמו שמש ראה והתקין צורת הלבנה כדי שיהא אור של השמש מכה ומאיר על הלבנה שע"י כן הגיע צורתו של יעקב מצוירת בלבנה, לפי שהלבנה מקבלת אורה מן השמש שהיא צורתו של יעקב ממש, עכ"ל.

מנחם אב

כג

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

והירח – המורים על בחי' זו - מאירים בשוה כמו שהיה קודם מיעוט הירח, ולכן לא יפלא שיש בלבנה צורת יעקב, כי בעת היחוד נעשים כאחד^כ וניתן במקבל חלק עצמי מן המשפיע ולכן נראה בלבנה צורת יעקב השייך לענין השמש.

האיש זוכה בהשפעה ע"י עבודת האשה בסוד קשר משפיע ומקבל

ודבר זה מתגלה ביותר בראש חודש שאז יש ייחוד של שני המלכים בכתר אחד כמבואר, ולכן מבואר מה שזוכים האנשים בהוספת עליה בקריאת התורה בזכותם של הנשים הבטלות ממלאכתם. והיינו, כי חלקם של הנשים בתורה אמרו חז"ל (ברכות יז, א) שהוא בזכות שמסייעות ללימוד התורה של האנשים, ובראש חודש הדבר יוצא מן הכח אל הפועל, כי סוף סוף בפועל ממש יוכל האיש להצליח רק אם יהיה לו הרחבת הדעת שיוודע שכל ענייני הבית מסודרים על צד היותר טוב ואין לו שום טירדה מזה, וגם בפשטות אשה טובה העושה

והיינו שרוחותיהם של שני אוהבים מתדבקים זה בזה ונעשים ממש כאחד, ומתגלה בחינת האחד אצל רעהו וכן להיפך. והרי זה כדמיון האם האוהבת את בנה אהבה עצומה הבוקעת כל הגדרים, ומרעיפה עליו חיבוקים וכיו"ב, והדבר ידוע שאהבה וקירבה זו בונה את הבן ומפתחת אותו באופן נכון, ואם יחסר לבן אהבה זו וחיבוקים אלו יהיה חסר לו בעצם נפשו, כי בקירבה זו האם ממש מוסרת חלק מכוחה לבן וע"י כח זה יכול הוא להבנות ולצמוח כראוי^{כא}. ועד"ז בכל משפיע ומקבל, שנותנים ממש מכוחם זה לזה ונעשה אתדבקות רוחא ברוחא כמבואר בזוה"ק (תרומה קמו, א) על הפסוק ישקני מנשיקות פיהו, שנשיקין דרחימותא גורמים אתדבקות רוחא ברוחא, עיי"ש.

והנה עצם הייחוד הוא עוד למעלה מדבקות רוחא ברוחא, שכל זה הוא רק כהכנה לייחוד אמיתי, אבל כשנעשה ייחוד הרי נעשים המשפיע והמקבל ממש כאחד, ובעת היחוד של קוב"ה ושכינתיה אזי השמש

כא. וכן ראינו בענין רחל אמנו שמסרה נפשה להביא בנים לעולם, ונתנה את כל כוחה כדי להוליד את בנימין וכיון שמסרה לו את כל חיות נפשה מתה כשילדה אותה כמבואר כל זה בכתבי האר"י (עיין ע"ח של"ט דרוש ח' ובכ"מ). והנה חזינן שזכה בנימין ונעשה אושפיזין לשכינה כי היה מקום המזבח בחלקו כנודע, והשכינה היא רחל כידוע, והיינו שבכח מסירות נפשה פעלה רחל שיהיה בנימין ממש חלק אחד עמה ונעשה אושפיזים לשכינה, והבן.

כב. וזה לשון הזוה"ק בחלק א דף קמז. "שמשא בסיהרא חדא אינון בלא פרודא, וסיהרא אע"ג דאיהו תחות שמשא, כלא איהו שמשא בלא פרודא."

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

כמו שנתבאר לעיל בזמן בין המצרים ישנם געגועים גדולים שמתעוררים למען השכינה הק', ולפי ערך הגעגועים כך ערך היחוד ונתינת החלק מזה לזה. וזה צריך להיות מבט האדם על כל הלכות אבלות והגבלות שונות על האכילה והלבושים וכיו"ב הנהוגים בימים האלה, שסיבת שינויים והלכות אלו אינם בתורת עונש ואבלות בעלמא, אלא כדי לעורר את לב העם להבין את הקירבה העצומה בין קוב"ה לכנסת ישראל, ולדעת מה ה' אלוקיך שואל מעמך להשתתף בצער השכינה ושמתתה תמיד בכל עת.

והרי שאין כאן רק ענייני אבלות ונחמה ותו לא, אלא שיש כאן עומק גדול, שיתעורר לב האדם להבין שבמעשיו יכול לגרום שיהיה ר'אה והתקין צורת הלבנה, שתראה צורת יעקב בלבנה בבחי' היחוד ע"י עבודתנו ומעשנו. ומבשרי אחזה אלוך, כשם שכל אושרה של האשה תלויה ועומד בכמות ואיכות הקשר נפשית שלה עם בעלה וכן להיפך, כן להבדיל אלף אלפי הבדלות יש קשר עצום בין השכינה ודודה קוב"ה, וקשר זה ניכר בפועל בהתגלות כבוד

רצון בעלה הרי היא מרחבת את דעתו ומחזקת אותו שיוכל לעסוק בתורה^כ, ובראש חודש שבטלה ממלאכתה ודעתה פנויה לעסוק בצרכי ביתה הרי היא גורמת שיוכל בעלה לעסוק בתורה ביתר שאת, וזוכה מצד זה לקריאה נוספת בתורה.

ונמצא שהפשט החיצוני והאמת הפנימית תואמים כאן עד מאד, כי בראש חודש מתגלה חלק האשה אצל בעלה, שזוכה לעליה נוספת [ובפנימיות לבחי' תורה נעלית יותר כמבואר לעיל] בזכות צדקתה שגרם אל ביטול מלאכתה ביום ר"ח, והדבר מכוון עד מאד נגד פנימיות הענין שביום זה אכן מתאחדים השמש והירח - קוב"ה ושכינתיה - ומתגלה בכל אחד חלק זולתו כמשפט היחוד והדבקות רוחא ברוחא כנ"ל, בחי' צורת יעקב הנראה בלבנה ולהיפך.

עומק ענין האבלות והתעוררות הגעגועים בימי בין המצרים

והנה בראש חודש מנחם אב מתגלה ענין יעקב בצורת הלבנה עוד ביתר שאת משאר ראשי חדשים, כי

כג. וזה באמת מעלת הנישואין, כי לעיני בשר נראה לפעמים שהנישואין גורמין ביטול תורה וכיו"ב, אבל באמת אם האדם ראוי ולומד תורה לשמה אזי אדרבה עיקר לימוד התורה הוא אחר הנישואין, כי אז יש כאן זיווג ובנין הנשמה באופן הנכון והראוי בהשתתפות כח המשפיע והמקבל יחד, וזה סוד כל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה ובלא שמחה (יבמות סב, ב).

מנחם אב

כה

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

בכל יום על המזבח, אבל בימי הגלות הרי שנעשה הדבר רק למעלה ברוחניות ואין לנו עבודה כנגדו בגשמיות בעוה"ז.

אכילת בשר ושתיית יין יש לו שורש בעבודת הקרבנות והנסכים ובימים אלו מתעורר הסרוגם

והנה אחד מן הטעמים שנתנו הפוסקים באיסור אכילת בשר ושתיית יין בתשעת הימים הוא משום שבטלו הקרבנות והנסכים (ע"ן ט"ז או"ח סי' תקנא סק"ז), ולכשיתבונן יראה שמונח כאן הנחה נפלאה שבעלמא כשאנו אוכלים בשר ויין בכוונה הראויה כדי שיהיה לנו כח לעבודת ה', אזי אכילתנו בבשר ויין יונק מאכילה גבוה שהוא בשר הקרבנות ויין הנסכים, אבל בימים אלו שבטל התמיד ונחרב בית המקדש אין לנו מקום אחיזה ושורש לאכילת בשר ויין.

אש של צמאון מן הבנים אל האב בבחינת 'מנחם אב'

וביאור הענין הוא, דהנה זה פשוט שבשמים אין כבשים במובן הגשמי וכמו שכ' התוס' הנ"ל שהם כבשים של אש, ועומק הענין הוא שהכבשים של אש הנקרבים ע"ג

שמים בעולם, וביד האדם להוציא לפועל קשר ויחוד זה לעשות נחת רוח ליוצרו, ובימים אלו מתעורר לב האדם לזה ביותר באהבה נפלאה, וצריך רק לפתוח את מפתחי הלב לקבל התעוררות זו.

ד.

עומק ענין איסור אכילת בשר ושתיית יין בימים אלו

ועוד יש להוסיף כאן נקודה עמוקה אשר טמון בהלכות ימים אלו, והוא ענין איסור אכילת בשר ושתיית יין לאות אבלות על חורבן בית המקדש (שו"ע או"ח סי' תקנ"א ס"ט), אשר בפשטות ענין זה הוא גריעותא ואבלות, אבל בעומק מונח בו מעלה ותקוה גדולה^{כ"ד}.

דהנה ידוע מה שאמרו בגמרא (מנחות קי, א) על עבודת הקרבנות שנאמר בה (דה"י ב' ב, ג) 'לעולם זאת על ישראל', א"ר גידל אמר רב זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, וכתבו התוספות שם שהם שני כבשים של אש שמיכאל מקריב בכל יום ע"ג המזבח של מעלה. והיינו שבזמן שבית המקדש היה קיים היה לנו דוגמא למטה נגד עבודת המזבח של מעלה במה שהיו מקריבים כבשים גשמיים

כד. והגם אשר ביאור ענין זה הוא בעצם עמוקה וארוכה מאד, אבל ננסה לבארה במילים קצרות בבחי' תן לחכם ויחכם עוד, ובעז"ה עוד חזון למועד.

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

האבלות ואסור בו אכילת בשר ושתייית יין אינו מצד גריעותא בר"ח זה כלל, אלא שבעניינים אלו מונח עומק ענין ראש חודש אב, כי הגעגועים והקשר הפנימי שיש בין כנסת ישראל לדודה מתגלים ומתעוררים ביותר בראש חודש זה דווקא ע"י מנהגי האבלות ואיסור אכילת בשר ושתייית יין, כי בזה מתעורר נקודת האמת והתשוקה הפנימית המוסתרים בדרך כלל, וככל המבואר לעיל.

ובמו שנתבאר הכבשים של אש הנקרבים ע"ג המזבח בשמים הם שורש הצמאון שיש בפנימיות כל איש ישראל בלהט אש לקרב השכינה אל דודה, ובראש חודש אב מתעורר זה האש ביתר שאת כמבואר לעיל, ואז יש התעוררות גדולה לעורר בחינת 'ראה והתקין צורת הלבנה', והעיקר הוא לדעת ולהאמין בזה בכל לב ולהתעורר לעבודה נעלית זו להיות שושבין אל היחוד הנשגב הזה.

וזה ענין חודש 'מנחם אב', שצריכים אנו כביכול לנחם את האב, ומהו נחמתו ותענוגו, בראותו את בנו רודף אחריו באהבה וצועק אבא אבא, וכמובן שצעקה זו צריכה להיות מעומק ופנימיות קירות הלב, כמו ילד קטן שבצעקתו לאביו אין לו שום חשבונות וצועק מנקודת האמת שבו ולכן מעורר חן נפלא אצל אביו, כן

המזבח בשמים הם שורש הצמאון שיש בפנימיות כל איש ישראל בלהט אש לקרב השכינה אל דודה ולגלות מלכות שמים בעולם ולעומתם גודל געגועיו של אבינו שבשמים לכנסת ישראל בניו אהוביו ועבודתם בגלותם.

וממילא במשך כל ימות השנה מגודל מעלת וקדושת ישראל, הם וכל אכילתם ועניינם הגשמיים הם בבחי' גבוה מעל גבוה ומרכבה לעניינים נעלים, והם יונקים מהקרבות שמקריבים למעלה כנ"ל, אבל לא כן בימים אלו שיש התעוררות נפלאה, אהבה עצומה וגעגועים גדולים מן הקב"ה אל כנסת ישראל אזי מתגלה עומק עצם הענין הקרבת הכבשים של אש שהוא אך ורק גודל געגועי קוב"ה לבנ"י, וישראל חביבים המרגישים זאת נתעורר בהם פנימיות הצמאון שיש להם לאביהם שבשמים ואז אין להם שורש באכילתם להעבודה שלמעלה היות ובימים אלו אנו מרגישים ביותר שהעבודה למעלה הוא רק קרבות של אש שהם געגועים והתעוררות מלמעלה אלינו בני ישראל שע"י עבודתינו בעולם הגשמי שאף בתוך ההסתר של הגלות אנו מחזיקים בבריתינו ועובדים עבודתינו ומזה אנו גורמים יחוד גדול למעלה שהוא גבוה מעל גבוה מהשגותינו הדלה.

ובזה יתבאר מה שפתחנו בו, שענין זה שראש חודש אב אינו דוחה

מנחם אב

בנ"י מנחמים אביהם שבשמים ע"י עבודתם בגלותא

בוודאי בצעקת האדם אל אביו רצון שנוכה לעורר נחת רוח נפלא זה
שבשמים יוכל לעורר חן ותענוג רק ויתהפכו אלו הימים לששון ולשמחה
אם יהיה זה באמת ובלב שלם, ויהיה ביחוד השלם.